Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
P. CRUZ VILLALÓN
της 28ης Ιανουαρίου 2014[1]

Υπόθεση C-583/12

Sintax Trading OÜ
κατά
Maksu- ja Tolliameti

[αίτηση του Riigikohus (Εσθονία) για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Παρέμβαση των τελωνειακών αρχών έναντι εμπορευμάτων που είναι ύποπτα ότι προσβάλλουν δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας — Κανονισμός (ΕΚ) 1383/2003 — Άρθρο 13, παράγραφος 1 — Αρχή αρμόδια να διεξάγει τη διαδικασία με στόχο να προσδιοριστεί κατά πόσον υπήρξε προσβολή δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας — Αρμοδιότητα των τελωνειακών αρχών να κινούν τη διαδικασία με στόχο να προσδιοριστεί κατά πόσον υπήρξε προσβολή δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας — Άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης»

1. Η κρινόμενη υπόθεση αφορά διασυνοριακά μέτρα που έλαβε η Εσθονία κατά αγαθών που φέρονται ότι προσβάλλουν δικαιώματα επί βιομηχανικού σχεδίου. Προσφέρει στο Δικαστήριο την ευκαιρία να ερμηνεύσει για άλλη μια φορά τον κανονισμό (ΕΚ) 1383/2003 του Συμβουλίου (στο εξής: κανονισμός)[2], όσον αφορά ειδικότερα τη διαδικασία με την οποία προσδιορίζεται εάν προσεβλήθη δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας, την οποία θεσπίζει το άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού.

2. Το ανώτατο δικαστήριο της Εσθονίας (Riigikohus) υπέβαλε δύο ερωτήματα στο Δικαστήριο. Ερωτά, πρώτον, εάν η διαδικασία του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού μπορεί να διεξαχθεί από τις τελωνειακές αρχές και, δεύτερον, εάν οι τελωνειακές αρχές έχουν τη δυνατότητα να κινούν την εν λόγω διαδικασία.

3. Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο προσφυγής που άσκησε η Sintax Trading OÜ (στο εξής: Sintax) κατά της εσθονικής φορολογικής και τελωνειακής υπηρεσίας (Maksu-ja Tolliamet, στο εξής: MTA), η οποία απέρριψε αίτηση της Sintax να χορηγήσει άδεια παραλαβής εμπορευμάτων που είχε δεσμεύσει η MTA, με το επιχείρημα ότι παραβιάζουν καταχωρημένο βιομηχανικό σχέδιο του οποίου δικαιούχος ήταν η OÜ Acerra (στο εξής: Acerra).

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

2 — Κανονισμός, της 22ας Ιουλίου 2003, για την παρέμβαση των τελωνειακών αρχών έναντι εμπορευμάτων που είναι ύποπτα ότι προσβάλλουν ορισμένα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας και για τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται έναντι των εμπορευμάτων που διαπιστώνεται ότι προσβάλλουν παρόμοια δικαιώματα (ΕΕ L 196, σ. 7). Ο κανονισμός ερμηνεύθηκε με τις αποφάσεις της 12ης Φεβρουαρίου 2009, C-93/08, Schenker (Συλλογή 2009, σ. I-903), της 2ας Ιουλίου 2009, C-302/08, Zino Davidoff (Συλλογή 2009, σ. I-5671), της 1ης Δεκεμβρίου 2011, C-446/09 και C-495/09, Philips (Συλλογή 2011, σ. I-12435). Η προϊσχύσασα νομοθεσία έχει αποτελέσει αντικείμενο περαιτέρω νομολογίας.

I – Νομικό πλαίσιο

Α — *Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης*

4. Τα διασυνοριακά μέτρα συνιστούν σημαντικό μέρος της προστασίας των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο κανονισμός δεν είναι το πρώτο νομοθετικό μέτρο της ΕΕ για το θέμα [3], αλλά ούτε και το τελευταίο. Πράγματι, από την 1η Ιανουαρίου 2014, ο κανονισμός καταργήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 608/2013 [4]. Λαμβανομένου υπόψη πάντως του χρόνου των επίδικων πραγματικών περιστατικών, ο κανονισμός είναι εφαρμοστέος στην κρινόμενη υπόθεση.

5. Η δεύτερη και η τρίτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού έχουν ως εξής:

«(2) Η εμπορία εμπορευμάτων παραποίησης/απομίμησης και πειρατικών εμπορευμάτων και, σε γενικές γραμμές, η εμπορία όλων των εμπορευμάτων που [προσβάλλουν] δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας ζημιώνει σημαντικά τους νομοταγείς κατασκευαστές και εμπόρους, καθώς και τους δικαιούχους των δικαιωμάτων και εξαπατά τους καταναλωτές εμπλέκοντάς τους ορισμένες φορές ακόμη και σε κινδύνους για την υγεία τους και την ασφάλειά τους. Θα πρέπει, κατά συνέπεια, να παρεμποδίζεται, με κάθε μέσο, η διάθεση στην αγορά τέτοιων εμπορευμάτων και να ληφθούν μέτρα αποτελεσματικής αντιμετώπισης της παράνομης αυτής δραστηριότητας, χωρίς ωστόσο να παρακωλύεται η ελευθερία του νόμιμου εμπορίου. Ο στόχος αυτός συμβαδίζει με τις προσπάθειες που έχουν αναληφθεί διεθνώς προς την ίδια κατεύθυνση.

(3) Όταν τα εμπορεύματα παραποίησης/απομίμησης, τα πειρατικά εμπορεύματα και γενικότερα τα εμπορεύματα που [προσβάλλουν] δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας, είναι καταγωγής ή προέλευσης τρίτων χωρών, θα πρέπει να απαγορεύεται η είσοδός τους στο τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας, περιλαμβανομένης και της μεταφόρτωσης, της θέσης τους σε ελεύθερη κυκλοφορία στην Κοινότητα, της υπαγωγής τους σε καθεστώς αναστολής, σε ελεύθερη ζώνη, ή σε ελεύθερη αποθήκη, και να θεσπιστεί η κατάλληλη διαδικασία που θα επιτρέπει την παρέμβαση των τελωνειακών αρχών ώστε να διασφαλίζεται στο μέγιστο δυνατό βαθμό η αποτελεσματική τήρηση της απαγόρευσης αυτής.»

6. Κατά το άρθρο 10 του κανονισμού:

«Οι διατάξεις που ισχύουν στο κράτος μέλος στου οποίου την επικράτεια τα εμπορεύματα εμπίπτουν σε μια από τις περιπτώσεις του άρθρου 1 παράγραφος 1, εφαρμόζονται για να προσδιοριστεί κατά πόσο υπήρξε [προσβολή] δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας σύμφωνα με τις εθνικές διατάξεις.

Οι διατάξεις αυτές εφαρμόζονται επίσης για την άμεση ενημέρωση της υπηρεσίας ή του τελωνείου που αναφέρεται στο άρθρο 9 παράγραφος 1, όσον αφορά την κίνηση της διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 13, εκτός κι αν η διαδικασία αυτή έχει διεκπεραιωθεί από την εν λόγω υπηρεσία ή το τελωνείο.»

3 — Κατήργησε (με το άρθρο 24) τον κανονισμό (ΕΚ) 3295/94 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1994, περί μέτρων απαγόρευσης της ελεύθερης κυκλοφορίας της εξαγωγής, της επανεξαγωγής και της υπαγωγής υπό καθεστώς αναστολής των εμπορευμάτων παραποίησης/απομίμησης και των αναπαραχθέντων χωρίς άδεια (πειρατικών) (ΕΕ L 341, σ. 8), ο οποίος είχε καταργήσει (με το άρθρο 16) τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3842/86 του Συμβουλίου, της 1ης Δεκεμβρίου 1986, για τη θέσπιση μέτρων που σκοπό θα έχουν να απαγορεύσουν τη θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων παραποίησης/απομίμησης (ΕΕ L 357, σ. 1).

4 — Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουνίου 2013, σχετικά με την τελωνειακή επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1383/2003 του Συμβουλίου (ΕΕ L 181, σ. 15). Βλ. άρθρο 38.

7. Κατά το άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού:

«Εάν σε δέκα εργάσιμες ημέρες από την παραλαβή της κοινοποίησης της αναστολής χορήγησης της άδειας παραλαβής ή της δέσμευσης των εμπορευμάτων, το τελωνείο που αναφέρεται στο άρθρο 9, παράγραφος 1, δεν έχει ενημερωθεί για το ότι έχει κινηθεί διαδικασία με στόχο να προσδιοριστεί κατά πόσο υπήρξε [προσβολή] δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, βάσει του άρθρου 10, ή δεν έχει λάβει τη σύμφωνη γνώμη του δικαιούχου που προβλέπεται στο άρθρο 11, παράγραφος 1, όταν αυτό εφαρμόζεται, χορηγείται άδεια παραλαβής ή, κατά περίπτωση, παύει η δέσμευση, υπό τον όρο ότι έχουν διεκπεραιωθεί όλες οι τελωνειακές διατυπώσεις.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, είναι δυνατή η παράταση της προθεσμίας αυτής για δέκα εργάσιμες ημέρες το πολύ.»

8. Ο κανονισμός (ΕΚ) 1891/2004 της Επιτροπής[5] θεσπίζει τα μέτρα που είναι απαραίτητα για την εφαρμογή του κανονισμού. Η πρώτη αιτιολογική σκέψη του έχει ως εξής:

«Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1383/2003 θέσπισε κοινούς κανόνες με σκοπό να απαγορευτεί η είσοδος, η θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία, η έξοδος, η εξαγωγή, η επανεξαγωγή, η υπαγωγή υπό καθεστώς αναστολής, σε ελεύθερη ζώνη ή σε ελεύθερη αποθήκη, εμπορευμάτων παραποίησης/απομίμησης καθώς και εμπορευμάτων αναπαραχθέντων χωρίς άδεια (πειρατικών), και να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά η παράνομη διάθεση στο εμπόριο τέτοιων εμπορευμάτων, χωρίς ωστόσο να παρακωλύεται η ελευθερία του νόμιμου εμπορίου.»

Β — *Εθνικό δίκαιο*

9. Το άρθρο 39, παράγραφοι 4 και 6, του εσθονικού Tolliseadus (τελωνειακού νόμου, στο εξής: TS) ορίζει τα εξής:

«(4) Όσον αφορά εμπορεύματα που είναι ύποπτα ότι προσβάλλουν δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας υπό την έννοια των διατάξεων του κανονισμού (ΕΚ) 1383/2003 [...] για την παρέμβαση των τελωνειακών αρχών έναντι εμπορευμάτων που είναι ύποπτα ότι προσβάλλουν ορισμένα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας και για τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται έναντι των εμπορευμάτων που διαπιστώνεται ότι προσβάλλουν παρόμοια δικαιώματα [...], ο δικαιούχος του δικαιώματος, αφού εξετάσει δείγμα, ενημερώνει γραπτώς τις τελωνειακές αρχές για την εκτίμησή του εντός προθεσμίας δέκα ημερών από την παραλαβή της κοινοποιήσεως της δεσμεύσεως. Ο δικαιούχος δεν δικαιούται να λάβει αμοιβή για την υποβολή της εκτιμήσεώς του. [...]

(6) Οι τελωνειακές αρχές διαβιβάζουν αμελλητί αντίγραφο της εκτιμήσεως του δικαιούχου στον ενδιαφερόμενο, ο οποίος δύναται εντός δέκα ημερών από την παραλαβή του αντιγράφου αυτού να υποβάλει εγγράφως στις τελωνειακές αρχές τις τυχόν αντιρρήσεις του κατά της εκτιμήσεως, επισυνάπτοντας τα σχετικά αποδεικτικά στοιχεία.»

5 — Κανονισμός, της 21ης Οκτωβρίου 2004, για τη θέσπιση διατάξεων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1383/2003 του Συμβουλίου για την παρέμβαση των τελωνειακών αρχών έναντι εμπορευμάτων που είναι ύποπτα ότι προσβάλλουν ορισμένα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και για τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται έναντι των εμπορευμάτων που διαπιστώνεται ότι προσβάλλουν παρόμοια δικαιώματα (ΕΕ L 328, σ. 16). Βλ. άρθρο 20 του κανονισμού.

10. Το άρθρο 45, παράγραφος 1, του TS έχει ως εξής:

«Οι τελωνειακές αρχές προβαίνουν σε δήμευση των εμπορευμάτων που αναφέρονται στα άρθρα 53, 57 και 75 του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα, τα οποία στη συνέχεια είτε εκποιούν είτε καταστρέφουν υπό τελωνειακή επίβλεψη είτε διαθέτουν χωρίς αντάλλαγμα κατά τα προβλεπόμενα στα άρθρα 97 και 98.»

11. Το άρθρο 6 του Haldusmentluse seadus (νόμου περί διοικητικής δικονομίας, στο εξής: HMS) ορίζει:

«Τα διοικητικά όργανα οφείλουν να διερευνούν τα περιστατικά που ασκούν σημαντική επιρροή στην υπόθεση η οποία αποτελεί το αντικείμενο της διαδικασίας και να προβαίνουν αυτεπαγγέλτως στη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων, όπου αυτό είναι απαραίτητο.»

II – Πραγματικά περιστατικά και κύρια σημεία της διαδικασίας

12. Η Acerra είναι κάτοχος καταχωρημένου εσθονικού βιομηχανικού σχεδίου για φιάλη, το οποίο καταχωρήθηκε στις 15 Φεβρουαρίου 2010 με στοιχεία 01563 «Pudel» (φιάλη).

13. Στις 6 Δεκεμβρίου 2010 η Acerra γνωστοποίησε στην MTA ότι η Sintax προσπαθεί να εισαγάγει στην Εσθονία προϊόν συσκευασμένο σε φιάλη που ακολουθεί το καταχωρημένο σχέδιο.

14. Στις 23 Δεκεμβρίου 2010 η MTA διεξήγαγε συμπληρωματική εξέταση παρτίδας 63 700 φιαλών που είχαν αποσταλεί στη Sintax από ουκρανική εταιρία. Η MTA διαπίστωσε ότι οι φιάλες προσομοίαζαν τόσο πολύ στο καταχωρημένο σχέδιο ώστε να γεννώνται υπόνοιες προσβολής δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας. Με απόφαση της 27ης Δεκεμβρίου 2010, η MTA εναπόθεσε τα ύποπτα εμπορεύματα σε τελωνειακή αποθήκη.

15. Την ίδια ημέρα η MTA ενημέρωσε την Acerra και την κάλεσε να εκτιμήσει τα δεσμευθέντα εμπορεύματα. Στις 6 Ιανουαρίου 2011 η Acerra υπέβαλε τη ζητηθείσα αξιολόγηση στην MTA, ισχυριζόμενη ότι οι εισαχθείσες φιάλες προσέβαλαν τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας της.

16. Η αντίδραση της Sintax ήταν διττή. Πρώτον, στις 18 Ιανουαρίου 2011 ζήτησε από την MTA να χορηγήσει άδεια παραλαβής των εμπορευμάτων. Στη συνέχεια, στις 7 Φεβρουαρίου 2011, άσκησε αγωγή κατά της Acerra ενώπιον του Harju Maakohus (τοπικού δικαστηρίου του Harju) με την οποία στράφηκε κατά του κύρους του βιομηχανικού σχεδίου της Acerra.

17. Όσον αφορά το αίτημα παραλαβής των εμπορευμάτων, η MTA γνωστοποίησε στη Sintax με επιστολή της 11ης Φεβρουαρίου 2011 ότι η Acerra εκτίμησε τις φιάλες που εισήχθησαν στην Εσθονία και τις έκρινε πανομοιότυπες με το καταχωρημένο βιομηχανικό σχέδιό της. Δυνάμει του κανονισμού 1383/2003, η MTA δεν μπορούσε να χορηγήσει άδεια παραλαβής των εμπορευμάτων, διότι —σύμφωνα με την MTA— προσέβαλαν δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας. Η MTA δεν ήταν αρμόδια να αποφανθεί σχετικά με το κύρος του δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας. Η Sintax ζήτησε αυθημερόν, για δεύτερη φορά, τη χορήγηση άδειας παραλαβής των εμπορευμάτων. Στις 17 Φεβρουαρίου 2011 η MTA αρνήθηκε και πάλι να χορηγήσει άδεια παραλαβής των εμπορευμάτων, προβάλλοντας ανάλογη αιτιολογία [6].

6 — Κατά την Εσθονία, η MTA αποφάσισε, λόγω της εκκρεμοδικίας σχετικά με το κύρος του δικαιώματος επί του σχεδίου, να μην εκδώσει διοικητική απόφαση σχετικά με το εάν υπήρχε προσβολή δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού, διότι μια τέτοια απόφαση θα οδηγούσε ουσιαστικά στη δήμευση και στην καταστροφή των εμπορευμάτων.

18. Στις 10 Μαρτίου 2011 η Sintax άσκησε προσφυγή ενώπιον του Tallinna Halduskohus (διοικητικού δικαστηρίου του Ταλίν) ζητώντας τη χορήγηση άδειας παραλαβής των εμπορευμάτων. Στις 3 Ιουνίου 2011 το δικαστήριο διέταξε την MTA να εκδώσει άδεια παραλαβής των εμπορευμάτων. Η MTA άσκησε έφεση ενώπιον του Tallinna Ringkonnakohus (περιφερειακού δικαστηρίου του Ταλίν), η οποία απορρίφθηκε με απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 2012, με αντικατάσταση των αιτιολογιών του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου. Η MTA άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου για νομικό λόγο.

19. Η αγωγή της Sintax κατά του κύρους του βιομηχανικού σχεδίου απορρίφθηκε στις 21 Δεκεμβρίου 2011, ενώ εκκρεμούσε η έφεση κατά της προαναφερθείσας αποφάσεως. Η σχετική απόφαση κατέστη τελεσίδικη και, κατά συνέπεια, η καταχώρηση του σχεδίου είναι πλέον έγκυρη.

III – Προδικαστικά ερωτήματα και διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

20. Με την από 5 Δεκεμβρίου 2012 διάταξή του, το Riigikohus ανέστειλε τη δίκη και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

1) Μπορεί η προβλεπόμενη με το άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 1383/2003 «διαδικασία με στόχο να προσδιοριστεί κατά πόσον υπήρξε προσβολή δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας» να διεξαχθεί και από τελωνειακή υπηρεσία ή πρέπει η επονομαζόμενη κατά το κεφάλαιο III του κανονισμού «αρχή που είναι αρμόδια να αποφασίσει ως προς την ουσία» να είναι διαφορετική από τις τελωνειακές αρχές;

2) Η δεύτερη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1383/2003 μνημονεύει την προστασία του καταναλωτή ως έναν από τους σκοπούς του κανονισμού, ενώ, κατά την τρίτη αιτιολογική σκέψη, θα πρέπει να θεσπιστεί η κατάλληλη διαδικασία που θα επιτρέπει την παρέμβαση των τελωνειακών αρχών ώστε να διασφαλίζεται στον μέγιστο δυνατό βαθμό η αποτελεσματική τήρηση της απαγορεύσεως εισόδου στο τελωνειακό έδαφος όσων εμπορευμάτων προσβάλλουν δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, χωρίς, ωστόσο, να θίγεται η ελευθερία του νόμιμου εμπορίου την οποία μνημονεύει η δεύτερη αιτιολογική σκέψη του εν λόγω κανονισμού και η πρώτη αιτιολογική σκέψη του εκτελεστικού κανονισμού 1891/2004.

   Είναι επιτρεπτή, υπό το πρίσμα των προαναφερθέντων σκοπών, η εφαρμογή των μέτρων του άρθρου 17 του κανονισμού 1383/2003 μόνο στην περίπτωση στην οποία η προβλεπόμενη με το άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού διαδικασία για τη διαπίστωση προσβολής δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας έχει κινηθεί από τον δικαιούχο ή πρέπει, για την πληρέστερη δυνατή επίτευξη των εν λόγω σκοπών, να έχει και η τελωνειακή υπηρεσία τη δυνατότητα να κινεί τη σχετική διαδικασία;

21. Η Τσεχική Δημοκρατία, η Δημοκρατία της Εσθονίας και η Επιτροπή υπέβαλαν γραπτές παρατηρήσεις. Δεδομένου ότι κανένας διάδικος δεν ζήτησε να αναπτύξει προφορικώς τις θέσεις του, δεν πραγματοποιήθηκε επ' ακροατηρίου συζήτηση.

IV – Εκτίμηση

22. Τα ερωτήματα που θέτει το αιτούν δικαστήριο δεν μπορούν να γίνουν νοητά εκτός του πλαισίου τόσο του συστήματος των διασυνοριακών μέτρων τα οποία προβλέπει ο κανονισμός όσο και του τρόπου με τον οποίο τα εσθονικά δικαστήρια ερμήνευσαν τα πραγματικά περιστατικά σε σχέση με το εν λόγω σύστημα. Κατά συνέπεια, θα εξετάσω τα δύο αυτά ζητήματα διαδοχικά, πριν ασχοληθώ με τα προδικαστικά ερωτήματα.

Α — *Το αντικείμενο και το σύστημα του κανονισμού*

23. Για την προστασία των δικαιούχων των δικαιωμάτων, των νομοταγών κατασκευαστών και εμπόρων, καθώς και των καταναλωτών[7], ο κανονισμός θεσπίζει, κατά πρώτον, ένα σύστημα τελωνειακών παρεμβάσεων έναντι των εμπορευμάτων που θεωρούνται *ύποπτα* ότι προσβάλλουν δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας[8], αλλά και ορισμένα μέτρα κατά των εμπορευμάτων που *αποδεικνύεται* ότι προσβάλλουν τα εν λόγω δικαιώματα.

24. Όσον αφορά τα εμπορεύματα[9] που θεωρούνται ύποπτα ότι προσβάλλουν δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, τα διασυνοριακά μέτρα μπορούν, κατ' αρχήν, να ληφθούν μετά από αίτηση του δικαιούχου[10], η οποία γίνεται δεκτή από τις τελωνειακές αρχές[11]. Οι τελωνειακές αρχές αναστέλλουν τη χορήγηση άδειας παραλαβής ή δεσμεύουν τα εμπορεύματα που θεωρούνται ύποπτα ότι προσβάλλουν δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας καλυπτόμενο από την απόφαση με την οποία εγκρίνεται η αίτηση του δικαιούχου, αφού ενδεχομένως συνεννοηθούν με τον αιτούντα[12]. Εάν δεν έχει κατατεθεί, ή δεν έχει γίνει δεκτή, αίτηση, αλλά οι τελωνειακές αρχές έχουν βάσιμες υπόνοιες ότι τα εμπορεύματα προσβάλλουν δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, δύνανται να αναστείλουν τη χορήγηση άδειας παραλαβής των εμπορευμάτων ή να προβούν στη δέσμευσή τους αυτεπαγγέλτως για διάστημα τριών εργάσιμων ημερών, προκειμένου να δοθεί στον δικαιούχο η δυνατότητα να υποβάλει αίτηση παρεμβάσεως[13].

25. Εντούτοις, τα μέτρα αυτά είναι προσωρινής φύσεως. Σύμφωνα με το άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού, εάν σε δέκα εργάσιμες ημέρες από την παραλαβή της κοινοποιήσεως της αναστολής χορηγήσεως της άδειας παραλαβής ή της δεσμεύσεως των εμπορευμάτων, οι τελωνειακές αρχές δεν ενημερωθούν ότι έχει κινηθεί διαδικασία με στόχο να προσδιοριστεί κατά πόσο υπήρξε προσβολή δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας[14], χορηγείται άδεια παραλαβής ή παύει η δέσμευση των εμπορευμάτων. Τα εμπορεύματα που διαπιστώνεται ότι προσβάλλουν δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας υπόκεινται στα μέτρα τα οποία προβλέπει το κεφάλαιο IV του κανονισμού, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η καταστροφή τους[15].

26. Όταν διαπιστωθεί ότι τα εμπορεύματα προσβάλλουν δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας, επιβάλλονται τα μέτρα του κεφαλαίου IV του κανονισμού: απαγορεύεται η είσοδος των εμπορευμάτων στο τελωνειακό έδαφος της Ένωσης ή οποιαδήποτε άλλη από τις πράξεις που απαριθμούνται στο άρθρο 16, ενώ τα κράτη μέλη υποχρεούνται να λάβουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου οι αρμόδιες αρχές να είναι σε θέση να λάβουν τα μέτρα του άρθρου 17, συμπεριλαμβανομένης της καταστροφής των εμπορευμάτων.

27. Από τα πραγματικά περιστατικά δεν προκύπτει σαφώς εάν ακολουθήθηκε η διαδικασία την οποία προβλέπει ο κανονισμός, και ιδίως εάν ο δικαιούχος υπέβαλε την αίτηση παρεμβάσεως των τελωνειακών αρχών. Είναι έργο των εθνικών δικαστηρίων να εξετάσουν εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές.

7 — Δεύτερη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού.

8 — Ο ορισμός της έννοιας δίδεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού.

9 — Τα εμπορεύματα πρέπει να υπόκεινται σε τελωνειακό καθεστώς. Βλ. άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού.

10 — Άρθρα 5 και 6 του κανονισμού.

11 — Άρθρο 8 του κανονισμού. Στον κανονισμό χρησιμοποιείται διαφορετική ορολογία για τις διάφορες αρχές στις οποίες αναφέρεται. Η αρχή που παραλαμβάνει και εξετάζει την αίτηση αποκαλείται «τελωνειακή υπηρεσία» (άρθρο 5, παράγραφοι 1 και 2), ενώ η αρχή στην οποία διαβιβάζεται η απόφαση έγκρισης και η οποία λαμβάνει μέτρα σχετικά αποκαλείται «τελωνείο» (άρθρο 9, παράγραφος 1). Ο όρος «τελωνειακές αρχές» χρησιμοποιείται (π.χ. στο άρθρο 1, παράγραφος 1) ως γενικός όρος που αναφέρεται σε οποιαδήποτε από τις επιμέρους αρχές της οργανώσεως των τελωνείων και αυτόν θα χρησιμοποιήσω στις παρούσες προτάσεις.

12 — Άρθρο 9, παράγραφος 1, του κανονισμού.

13 — Άρθρο 4 του κανονισμού.

14 — Εναλλακτικά, μπορεί να εφαρμοστεί η λεγόμενη απλουστευμένη διαδικασία του άρθρου 11, παράγραφος 1, εφόσον είναι εφαρμοστέα. Βλ. και προπαρατεθείσα απόφαση Schenker (σκέψη 26).

15 — Άρθρο 17 του κανονισμού.

Β — *Η ερμηνεία των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως από τα εθνικά δικαστήρια σε σχέση με το σύστημα το οποίο προβλέπει ο κανονισμός* [16]

28. Η Sintax, με την προσφυγή της κατά της δεσμεύσεως των εμπορευμάτων ενώπιον του διοικητικού δικαστηρίου του Ταλίν, ισχυρίστηκε, μεταξύ άλλων, ότι η διαδικασία διαπιστώσεως του κατά πόσον υπήρξε προσβολή δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας, την οποία προβλέπει το άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού, δεν κινήθηκε εμπροθέσμως. Αντιθέτως, η MTA ισχυρίστηκε ότι είχε διαπιστώσει ότι τα εμπορεύματα προσβάλλουν δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας.

29. Το διοικητικό δικαστήριο του Ταλίν έκρινε ότι η κοινοποίηση της MTA προς την Acerra μπορεί να θεωρηθεί ως η πρώτη ενέργεια της MTA στη διοικητική διαδικασία με την οποία διαπιστώνεται εάν έχει προσβληθεί δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας, επιτρεπτή δυνάμει των άρθρων 9 και 10 του κανονισμού. Προφανώς το δικαστήριο έκρινε ότι η διαδικασία του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού κινήθηκε από την MTA στις 27 Δεκεμβρίου 2010. Εντούτοις, δεν θεώρησε ότι κάποια από τις μεταγενέστερες πράξεις της MTA ισοδυναμεί με απόφαση. Η μη λήψη αποφάσεως από την MTA και η ερμηνεία του άρθρου 14 του κανονισμού την οποία ακολούθησε οδήγησαν το δικαστήριο να δεχθεί την προσφυγή της Sintax.

30. Η MTA άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως με τον ισχυρισμό ότι δεν μπορούσε να εκδώσει απόφαση περί προσβολής, διότι η Sintax είχε προσβάλει το κύρος του δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας και το άρθρο 14 του κανονισμού δεν ήταν εφαρμοστέο, εφόσον δεν είχε συσταθεί εγγύηση.

31. Το περιφερειακό δικαστήριο του Ταλίν επικύρωσε την απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου, έστω και με αντικατάσταση αιτιολογιών. Σύμφωνα με την ερμηνεία των πραγματικών περιστατικών την οποία ακολούθησε το περιφερειακό δικαστήριο, η διαδικασία του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού δεν κινήθηκε, διότι το κατά πόσον προσεβλήθησαν δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας δεν κρίνεται από τις τελωνειακές αρχές, αλλά από πολιτικό δικαστήριο.

32. Η MTA άσκησε αναίρεση κατά της εν λόγω αποφάσεως για νομικό λόγο, ισχυριζόμενη ότι το ζήτημα της αρμοδιότητας των τελωνειακών αρχών να αποφασίσουν κατά πόσον υπήρξε προσβολή τέθηκε για πρώτη φορά και ότι οι τελωνειακές αρχές δεν είχαν σχετική αρμοδιότητα.

33. Με τη διάταξη περί υποβολής προδικαστικού ερωτήματος, το ανώτατο δικαστήριο της Εσθονίας δήλωσε ότι το εσθονικό δίκαιο [17] «δεν αποκλείεται να έχει κατ' αρχήν την έννοια» ότι οι τελωνειακές αρχές έχουν την εξουσία να διαπιστώνουν εάν τα επίδικα εμπορεύματα είναι προϊόν απομιμήσεως [18]. Το αιτούν δικαστήριο διατηρεί, εντούτοις, αμφιβολίες σχετικά με το εάν η εν λόγω ερμηνεία του εθνικού δικαίου συνάδει με το δίκαιο της ΕΕ και φρονεί ότι η απάντηση στα δύο ερωτήματα που θέτει είναι απαραίτητη προκειμένου να κρίνει το περιεχόμενο των οδηγιών που θα πρέπει να δώσει στην MTA.

Γ — *Τα υποβληθέντα ερωτήματα*

34. Όπως προανέφερα, το ανώτατο δικαστήριο της Εσθονίας ερωτά ουσιαστικά δύο πράγματα: εάν η διαδικασία του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού μπορεί να διεξαχθεί από τις τελωνειακές αρχές (ερώτημα 1) και εάν οι τελωνειακές αρχές μπορούν να κινήσουν τη σχετική διαδικασία (ερώτημα 2).

16 — Η περιγραφή βασίζεται στη διάταξη περί παραπομπής.

17 — Άρθρα 39, παράγραφοι 4 και 6, και 45, παράγραφος 1, του TS και άρθρα 6, 38 και 39 του HMS, σε συνδυασμό με το άρθρο 1, παράγραφος 4, του TS.

18 — Κατά την άποψη της Εσθονίας, ο δικαιούχος μπορεί επίσης να προσφύγει σε πολιτικό δικαστήριο, αλλά η διοικητική διαδικασία συνιστά εναλλακτική δυνατότητα.

1. Πρώτο ερώτημα

35. Με το πρώτο ερώτημά του, το ανώτατο δικαστήριο της Εσθονίας ζητεί να πληροφορηθεί εάν οι τελωνειακές αρχές μπορούν να διεξαγάγουν τη διαδικασία του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού. Πριν αναλύσω την εν λόγω διάταξη, θα συνοψίσω τις απόψεις των διαδίκων και του αιτούντος δικαστηρίου.

α) Παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο

36. Το αιτούν δικαστήριο εκφράζει αμφιβολίες για το κατά πόσον ο κανονισμός επιτρέπει στις τελωνειακές αρχές να διεξάγουν τη διαδικασία του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού. Ο τίτλος του κεφαλαίου ΙΙΙ του κανονισμού αναφέρεται στις τελωνειακές αρχές και την αρχή που είναι αρμόδια να αποφασίσει ως προς την ουσία και συνεπώς φαίνεται να κάνει σαφή διάκριση μεταξύ των δύο. Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο φρονεί ότι η συναφής νομολογία διχάζεται ως προς το ζήτημα αυτό.

37. Όλοι οι διάδικοι της παρούσας δίκης δίδουν καταφατική απάντηση στο πρώτο ερώτημα.

38. Κατά τη Δημοκρατία της Εσθονίας, ο κανονισμός απλώς εναρμονίζει τα διασυνοριακά μέτρα. Όπως καθίσταται σαφές με την όγδοη αιτιολογική σκέψη και με το άρθρο 10 του κανονισμού, ο προσδιορισμός του κατά πόσον σημειώθηκε παράβαση του άρθρου 13, παράγραφος 1, επαφίεται στο εθνικό δίκαιο και —βάσει της αρχής της διαδικαστικής αυτονομίας των κρατών μελών— ο καθορισμός της αρμόδιας αρχής εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών. Η Εσθονία φρονεί ότι υπέρ της απόψεώς της συνηγορούν τα άρθρα 49 και 55 της Συμφωνίας TRIPS, το πρώτο από τα οποία μνημονεύει ρητώς τις διοικητικές διαδικασίες. Η αναφορά στον τίτλο του κεφαλαίου ΙΙΙ σημαίνει απλώς, σύμφωνα με την Εσθονία, ότι οι αρχές αυτές μπορούν, χωρίς όμως να επιβάλλεται, να είναι διαφορετικές. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 10 του κανονισμού, η διαδικασία του άρθρου 13, παράγραφος 1, μπορεί να κινηθεί από την τελωνειακή υπηρεσία και, λαμβανομένου υπόψη ότι μια διοικητική υπηρεσία σπανίως κινεί δικαστική διαδικασία για την προστασία των συμφερόντων ιδιωτών, το άρθρο 10 προϋποθέτει σιωπηρώς την ύπαρξη διοικητικής διαδικασίας. Η διοικητική διαδικασία συμβάλλει επίσης στην επίτευξη των σκοπών του κανονισμού, και συγκεκριμένα της καλύτερης προστασίας από προσβολές δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας. Η Εσθονία φρονεί ότι υπέρ της απόψεως αυτής τάσσεται η νομολογία.

39. Η Τσεχική Δημοκρατία ουσιαστικά συμφωνεί με την Εσθονία. Προσθέτει ότι μια διαφορετική ερμηνεία θα ήταν επιτρεπτή μόνον εάν η διάκριση μεταξύ των τελωνειακών αρχών και της αρχής που είναι αρμόδια να εκδώσει απόφαση στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού επιδίωκε διακηρυγμένο σκοπό του κανονισμού.

40. Σύμφωνα με την Επιτροπή, η διαδικασία του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού είναι διαδικασία του εθνικού δικαίου με την οποία προσδιορίζεται επί της ουσίας εάν υπήρξε πράγματι προσβολή δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας. Η εν λόγω διαδικασία πρέπει να διακρίνεται από τη διαδικασία που διέπει τη δέσμευση εμπορευμάτων (τελωνειακή ενέργεια). Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι τα άρθρα 41 έως 49 της Συμφωνίας TRIPS προβλέπουν τις ουσιαστικές προϋποθέσεις της διαδικασίας, αλλά τα κράτη μέλη είναι εκείνα που καθορίζουν, μεταξύ άλλων, εάν η αρμόδια αρχή θα είναι δικαστική ή διοικητική —μολονότι οι διοικητικές αποφάσεις πρέπει να υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο, σύμφωνα με το άρθρο 41, παράγραφος 4.

β) Εμπίπτουν οι τελωνειακές αρχές στην «αρχή που είναι αρμόδια να αποφασίσει ως προς την ουσία» κατά την έννοια του κεφαλαίου ΙΙΙ του κανονισμού;

41. Δεν αμφισβητείται ότι μια διοικητική αρχή μπορεί να είναι αρμόδια και για να προσδιορίσει εάν υπήρξε προσβολή δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, όπως έχει επισημάνει το Δικαστήριο αναφερόμενο στη «δικαστική ή άλλη αρχή, που έχει αρμοδιότητα να αποφανθεί επί της ουσίας» της προσβολής [19]. Η ουδέτερη διατύπωση του κανονισμού, και συγκεκριμένα η αναφορά, στον τίτλο του κεφαλαίου ΙΙΙ, στην «αρχή που είναι αρμόδια να αποφασίσει ως προς την ουσία», καθώς και το γεγονός ότι ο κανονισμός δεν διευκρινίζει πού διεξάγεται η διαδικασία του άρθρου 13, παράγραφος 1, επιβεβαιώνει ότι σκοπός του νομοθέτη ήταν να αναθέσει τον καθορισμό της αρμόδιας αρχής στα κράτη μέλη [20].

42. Το γεγονός ότι ο κανονισμός δεν αποκλείει τη δυνατότητα η διαδικασία του άρθρου 13, παράγραφος 1, να διεξαχθεί από διοικητική αρχή, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι οι τελωνειακές αρχές αναμφίβολα *είναι* διοικητικές αρχές, δεν οδηγεί αφεαυτού στο συμπέρασμα ότι οι τελωνειακές αρχές μπορούν να εξουσιοδοτηθούν να διεξάγουν τη σχετική διαδικασία.

43. Πράγματι, υπάρχουν ορισμένες περιστάσεις που επιβάλλουν να επιδειχθεί ιδιαίτερη προσοχή, πριν φθάσει κανείς σε αυτό το συμπέρασμα. Πρώτον, υπενθυμίζεται ότι ο κανονισμός, στον τίτλο του κεφαλαίου ΙΙΙ, αντιπαραθέτει, και συνεπώς φαίνεται να διακρίνει σιωπηρώς, τις «τελωνειακές αρχές» και την «αρχή που είναι αρμόδια να αποφασίσει ως προς την ουσία», δηλαδή την αρχή που προσδιορίζει κατά πόσον υπήρξε προσβολή δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας.

44. Επιπλέον, από τη διατύπωση του άρθρου 10 του κανονισμού, με την οποία θα ασχοληθώ κατά την εξέταση του δευτέρου ερωτήματος, προκύπτει ότι η αρχή που προσδιορίζει κατά πόσον υπήρξε προσβολή δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας και η υπηρεσία ή το τελωνείο που κίνησε τη διαδικασία είναι διαφορετικές οντότητες [21].

45. Το ερώτημα που τίθεται είναι κατά πόσον, υπό τις προεκτεθείσες προϋποθέσεις και όπως προφανώς υποστηρίζει η Επιτροπή, το Δικαστήριο πρέπει να κρίνει χωρίς περαιτέρω αξιολόγηση ότι ο κανονισμός δεν αντιτίθεται στο να θεωρηθούν οι τελωνειακές αρχές αρμόδιες να προσδιορίσουν κατά πόσον υπήρξε προσβολή.

46. Πράγματι, η Επιτροπή πρότεινε να κρίνει το Δικαστήριο ότι τα κράτη μέλη είναι αρμόδια να αποφασίσουν ποια είναι η αρμόδια αρχή και να θεσπίσουν τις λεπτομέρειες της διαδικασίας με την οποία θα προσδιοριστεί κατά πόσον υπήρξε προσβολή δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας. Προειδοποιεί, εντούτοις, ότι το εθνικό δίκαιο πρέπει να προβλέπει σαφώς ποια αρχή είναι αρμόδια για τη σχετική διαδικασία. Επιμένει επίσης ότι η διαδικασία σχετικά με την ουσία της προσβολής δεν μπορεί να ταυτίζεται με τη διαδικασία με την οποία αποφασίζεται κατά πόσον θα ανασταλεί η παραλαβή των εμπορευμάτων και τα εμπορεύματα θα δεσμευθούν ή όχι, όταν τα εμπορεύματα είναι ύποπτα ότι προσβάλλουν δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας. Μένει να διαπιστωθεί, εντούτοις, εάν οι εγγυήσεις αυτές είναι επαρκείς.

19 — Προπαρατεθείσα απόφαση Philips (σκέψη 69). Η άποψη που εξέφρασα με το σημείο 96 των προτάσεών μου στην υπόθεση Philips («δεν απόκειται στις τελωνειακές αρχές να αποφαίνονται οριστικώς επί του ζητήματος εάν υπήρξε ή όχι προσβολή δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας») αποσκοπούσε στο να καταστεί εμφανής η διαφορά μεταξύ της διαδικασίας που αφορά την τελωνειακή παρέμβαση έναντι εμπορευμάτων που είναι ύποπτα ότι προσβάλλουν δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας και της διαδικασίας που αφορά εμπορεύματα τα οποία προσβάλλουν τέτοια δικαιώματα. Δεν πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αποκλείει την πιθανότητα η οποία εξετάζεται εδώ.

20 — Vrins, O., και Schneider, M., *Enforcement of Intellectual Property Rights through Border Measures*, Oxford University Press, 2η έκδ., 2012, 5.495

21 — Το γερμανικό και το δανικό κείμενο του άρθρου 10, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού υπονοούν μάλλον ότι η διαδικασία μπορεί να διεξαχθεί από τις τελωνειακές αρχές («sofern dieses nicht von dieser Dienststelle oder Zollstelle durchgeführt wird»· «medmindre denne gennemføres af nævnte afdeling eller toldsted»). Εντούτοις, από το αγγλικό, το ολλανδικό, το γαλλικό και το ιταλικό κείμενο προκύπτει σαφώς ότι η διάταξη αναφέρεται στην *κίνηση* της διαδικασίας από τις εν λόγω αρχές («unless the procedure was initiated by that department or office», «tenzij dat kantoor of die dienst de procedure zelf heeft ingeleid», «à moins que celle-ci n'ait été engage par ce service ou ce bureau», «sempre che la medesima non sia stata avviata da tale servizio o ufficio doganale»).

47. Φρονώ ότι τούτο δεν συμβαίνει εν προκειμένω.

48. Το γεγονός ότι, δυνάμει του εθνικού δικαίου, αρμόδια να προσδιορίσει κατά πόσον υπήρξε προσβολή δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας με τη διαδικασία του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού μπορεί να είναι διοικητική αρχή δεν μεταβάλλει τη φύση ή το περιεχόμενο της αποφάσεως που πρέπει να λάβει η εν λόγω αρχή. Είναι σαφές ότι, στο πλαίσιο μιας τέτοιας διαδικασίας, η διοικητική αρχή υποχρεούται να αποφανθεί σχετικά με δικαιώματα και έννομα συμφέροντα ιδιωτών, και συγκεκριμένα —σύμφωνα με την ορολογία του κανονισμού— «του διασαφηστή, του κατόχου ή του ιδιοκτήτη των εμπορευμάτων» [22]. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να υπογραμμιστεί και πάλι ότι, συνεπεία της αποφάσεως, στα εμπορεύματα είναι δυνατόν να επιβληθούν τα μέτρα που προβλέπονται στο κεφάλαιο IV του κανονισμού.

49. Στην υπόθεση Sopropé, η οποία αφορούσε απόφαση των τελωνειακών αρχών σχετική με δασμούς, το Δικαστήριο έκρινε ότι, βάσει γενικής αρχής του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, «οι αποδέκτες αποφάσεων που θίγουν αισθητά τα συμφέροντά τους πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να γνωστοποιήσουν λυσιτελώς την άποψή τους σχετικά με τα στοιχεία επί των οποίων η διοίκηση σκοπεύει να στηρίξει την απόφασή της» [23]. Η ανάλυση αυτή ισχύει ασφαλώς, mutatis mutandis, μετά την έναρξη ισχύος του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) με τη Συνθήκη της Λισσαβώνας [24].

50. Ασφαλώς, η ρύθμιση της διαδικασίας του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού εμπίπτει γενικά στις αρμοδιότητες των κρατών μελών, στο πλαίσιο της ασκήσεως της διαδικαστικής αυτονομίας τους [25], όπως επισήμανε ορθώς η Επιτροπή. Εντούτοις, στο πλαίσιο των σχετικών ενεργειών, τα κράτη μέλη πρέπει να θεωρείται ότι «εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης» κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη [26].

51. Υπό αυτές τις συνθήκες, το επόμενο στάδιο της απαιτούμενης αναλύσεως είναι να προσδιοριστεί πώς, και πιο συγκεκριμένα *πού* πρέπει να εντοπιστούν, στο θεσμικό πλαίσιο που δημιούργησε η Συνθήκη της Λισσαβώνας, οι διαδικαστικές εγγυήσεις για τις οποίες γίνεται νύξη και οι οποίες, παράλληλα, προστατεύονται ως γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης.

52. Κατά την άποψή μου, και αυτή είναι η κύρια ανησυχία μου, η σημασία της φύσεως της ασκούμενης λειτουργίας υπερβαίνει τη σημασία της φύσεως της δημόσιας αρχής που την ασκεί. Ασφαλώς είναι αληθές ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (στο εξής: ΕΣΔΑ), στο οποίο βασίζεται το άρθρο 47, παράγραφος 2, του Χάρτη [27], αναφέρεται γενικά σε διαδικασία ενώπιον «δικαστηρίου» και όχι σε διοικητική διαδικασία [28]. Εντούτοις, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι τα πραγματικά περιστατικά της κρινομένης υποθέσεως είναι ασφαλώς ιδιόμορφα. Εν προκειμένω, η διοικητική αρχή ασκεί λειτουργία της οποίας το είδος και ο τρόπος ασκήσεως φαίνονται ανάλογα με

22 — Άρθρο 11, παράγραφος 1, του κανονισμού.

23 — Απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2008, C-349/07, Sopropé (Συλλογή 2008, σ. I-10369, σκέψεις 36 και 37).

24 — Πιο πρόσφατα, η γενική αρχή εφαρμόστηκε στην απόφαση της 22ας Οκτωβρίου 2013, C-276/12, Sabou (σκέψη 38), αλλά σε σχέση με έρευνες των φορολογικών αρχών.

25 — Σχετικά με την αρχή της διαδικαστικής αυτονομίας, βλ. απόφαση της 11ης Φεβρουαρίου 1971, 39/70, Norddeutsches Vieh- und Fleischkontor (Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 679, σκέψη 4).

26 — Βλ. απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2013, C-617/10, Åkerberg Fransson (σκέψη 19), και προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην προπαρατεθείσα απόφαση Sabou (σημεία 38 έως 46).

27 — Επεξηγήσεις σχετικά με το άρθρο 47 του Χάρτη.

28 — Απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Ιανουαρίου 2004, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P και C-219/00 P, Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2004, σ. I-123), προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην προπαρατεθείσα απόφαση Sabou (σημείο 54) και ΕΔΔΑ, απόφαση Mantovanelli κατά Γαλλίας της 18ης Μαρτίου 1997, *Recueil des arrêts et décisions* 1997-II, § 33.

εκείνα ενός δικαστικού οργάνου. Υπό αυτή την έννοια πρέπει να εκληφθεί η δήλωσή μου, στις προτάσεις μου στην υπόθεση Philips, ότι η αρμόδια αρχή είναι «συνήθως» δικαστήριο[29]. Υπό το πρίσμα αυτό, προτείνω να θεωρηθεί ότι οι προαναφερθείσες διαδικαστικές εγγυήσεις πρέπει να εντοπιστούν στο άρθρο 47 του Χάρτη.

53. Υπέρ του επιχειρήματος αυτού συνηγορεί η ερμηνεία του άρθρου 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, το οποίο έχει κρίνει ότι η έννοια της αποφάσεως επί «δικαιωμάτων […] αστικής φύσεως» στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ περιλαμβάνει διαφορές σχετικές με την ύπαρξη και την προσβολή δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, ανεξαρτήτως της νομικής φύσεως του οργάνου που τις εξετάζει σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο[30]. Κατά συνέπεια, η προστασία την οποία θεσπίζει το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ ισχύει στις περιπτώσεις στις οποίες, όπως εν προκειμένω, κρίνεται ανάλογη διαφορά και η έκβασή της έχει αποφασιστική σημασία για τα επίμαχα δικαιώματα. Εντούτοις, σε μια τέτοια περίπτωση, τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να παραπέμπουν τη διαφορά σε δικαστήριο που να πληροί όλες τις απαιτήσεις του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ καθ' όλα τα στάδια της διαδικασίας. Σύμφωνα με τη νομολογία του ΕΔΔΑ, απαιτήσεις ευελιξίας και αποτελεσματικότητας είναι δυνατόν να δικαιολογούν την προηγούμενη παρέμβαση διοικητικών οργάνων που δεν πληρούν τις απαιτήσεις αυτές από όλες τις απόψεις[31]. Αυτό σημαίνει ότι, κατ' αρχήν, οι ουσιαστικές προϋποθέσεις τις οποίες προβλέπει το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ ισχύουν και για τις εν λόγω διοικητικές διαδικασίες, έστω και χωρίς ίσως τον ίδιο βαθμό αυστηρότητας. Οι ίδιες σκέψεις ισχύουν και για το άρθρο 47 του Χάρτη, σύμφωνα με το άρθρο 52, παράγραφος 3, του Χάρτη.

54. Βάσει της προεκτεθείσας αναλύσεως, δεν είναι δύσκολο να επισημανθούν οι ουσιώδεις εγγυήσεις που πρέπει να συνοδεύουν τη διαδικασία του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού.

55. Όπως επισήμανε η Επιτροπή, το εθνικό δίκαιο πρέπει να χορηγεί ρητώς στις τελωνειακές αρχές την εξουσία να λαμβάνουν τις σχετικές αποφάσεις. Είναι αυτονόητο ότι δεν αρκεί η αρμοδιότητα των τελωνειακών αρχών να προκύπτει από αυτό που μπορεί να αποκληθεί «κανονική» αρμοδιότητά τους. Κατά την ίδια έννοια, οι τελωνειακές αρχές που είναι αρμόδιες να λαμβάνουν τις εν λόγω αποφάσεις αναμένεται να ενεργούν κατά τρόπο που να εξασφαλίζει την ανεξαρτησία και την αμεροληψία τους. Επίσης, βάσει της αρχής του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας, οι αποδέκτες αποφάσεων που θίγουν αισθητά τα συμφέροντά τους πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να γνωστοποιήσουν λυσιτελώς την άποψή τους σχετικά με τα στοιχεία επί των οποίων η διοίκηση σκοπεύει να στηρίξει την απόφασή της[32]. Κατά συνέπεια, τα πρόσωπα που επηρεάζονται από την απόφαση πρέπει να διαθέτουν δικαίωμα ακροάσεως. Επίσης, είναι σαφές ότι η απόφαση την οποία λαμβάνει η τελωνειακή αρχή πρέπει να υπόκειται σε δικαστική προσφυγή.

56. Κατά συνέπεια, προτείνω να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν απαγορεύει στα κράτη μέλη να αναθέτουν στις τελωνειακές αρχές την αρμοδιότητα για τη διεξαγωγή της διαδικασίας την οποία προβλέπει η εν λόγω διάταξη, υπό την προϋπόθεση η αρμοδιότητα αυτή να προβλέπεται ρητώς στο εσωτερικό δίκαιο, οι τελωνειακές αρχές να ενεργούν κατά τρόπο που να εξασφαλίζει την ανεξαρτησία και την αμεροληψία τους, να γίνεται σεβαστό το δικαίωμα ακροάσεως και να παρέχεται δυνατότητα δικαστικής προσφυγής.

29 — Σημείο 41.

30 — Βλ. ΕΔΔΑ, αποφάσεις Kristiansen και Tyvik AS κατά Νορβηγίας της 2ας Μαΐου 2013, προσφυγή 25498/08, § 51, Vrábel και Ďurica κατά Τσεχικής Δημοκρατίας της 13ης Σεπτεμβρίου 2005, προσφυγή 65291/01, §§ 5 και 38 έως 40, και König κατά Γερμανίας της 28ης Ιουνίου 1978, σειρά A αριθ. 27, § 88.

31 — ΕΔΔΑ, αποφάσεις Le Compte, Van Leuven και de Meyere κατά Βελγίου της 23ης Ιουνίου 1981, σειρά A αριθ. 43, § 51, και Janosevic κατά Σουηδίας της 23ης Ιουλίου 2002, *Recueil des arrêts et décisions* 2002-VII, § 81.

32 — Προπαρατεθείσα απόφαση Sopropé (σκέψη 37).

2. Δεύτερο ερώτημα

57. Με το δεύτερο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να πληροφορηθεί εάν τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι η διαδικασία του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού μπορεί να κινείται από τις τελωνειακές αρχές.

58. Όλοι οι συμμετέχοντες στη δίκη υποστηρίζουν ότι η απάντηση στο ερώτημα αυτό πρέπει να είναι καταφατική. Υπογραμμίζουν ότι η διαδικασία του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού διέπεται από το εθνικό δίκαιο σύμφωνα με το άρθρο 10, πρώτο εδάφιο. Η Εσθονία και η Τσεχική Δημοκρατία επισημαίνουν ότι, σύμφωνα με το άρθρο 14, παράγραφος 2, και με το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 10 του κανονισμού, η διαδικασία μπορεί να κινηθεί από τρίτο, εκτός του δικαιούχου, και ασφαλώς από τις τελωνειακές αρχές και ότι η ερμηνεία αυτή συνάδει με τον σκοπό του κανονισμού, ο οποίος έγκειται στην πάταξη των προσβολών των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και στην προστασία του καταναλωτή από εμπορεύματα παραποιήσεως/απομιμήσεως.

59. Από τα πραγματικά περιστατικά δεν καθίσταται σαφές εάν η διαδικασία του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού κινήθηκε από τις εθνικές αρχές ή όχι. Η εξέταση των πραγματικών περιστατικών απόκειται στα εθνικά δικαστήρια.

60. Ασφαλώς είναι αληθές ότι, όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο, ο κανονισμός απονέμει ουσιώδη ρόλο στον δικαιούχο: αυτός πρέπει να υποβάλει αίτηση παρεμβάσεως των τελωνειακών αρχών βάσει του άρθρου 5 του κανονισμού, ενώ η αυτεπάγγελτη παρέμβαση των τελωνειακών αρχών σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού επιτρέπεται μόνο «προκειμένου να δοθεί στον δικαιούχο η δυνατότητα να υποβάλει αίτηση παρέμβασης σύμφωνα με το άρθρο 5». Το Δικαστήριο έχει κρίνει σχετικώς ότι «η οριστική καταδίκη των πρακτικών αυτών από την εθνική αρχή που είναι αρμόδια να αποφανθεί επί της ουσίας της υποθέσεως προϋποθέτει την προσφυγή στην αρχή αυτή εκ μέρους του φορέα του δικαιώματος. Ελλείψει τέτοιας προσφυγής από τον φορέα του δικαιώματος, το μέτρο που συνίσταται στην αναστολή της χορηγήσεως αδείας παραλαβής ή στη δέσμευση των εμπορευμάτων, παύει να παράγει αποτελέσματα [...]» [33]. Μολονότι η κρίση αυτή αναφέρεται στον κανονισμό 3295/94, ισχύει και σε σχέση με τον κανονισμό, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υπό κρίση υποθέσεως.

61. Ανεξαρτήτως αυτού, το Δικαστήριο δεν είχε την πρόθεση να περιγράψει όλες τις πιθανές περιπτώσεις κινήσεως της διαδικασίας του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού, αλλά αναφέρθηκε συναφώς στη συνηθέστερη περίπτωση.

62. Πράγματι, το τρίτο εδάφιο του άρθρου 14, παράγραφος 2, του κανονισμού αναφέρεται ρητώς στις περιπτώσεις στις οποίες «η διαδικασία με στόχο να προσδιοριστεί κατά πόσο υπήρξε [προσβολή] δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας σύμφωνα με τις εθνικές νομοθετικές διατάξεις έχει κινηθεί με τρόπο άλλο εκτός από πρωτοβουλία του δικαιούχου [...]». Σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 10, οι διατάξεις που ισχύουν στο οικείο κράτος μέλος «εφαρμόζονται επίσης για την άμεση ενημέρωση της υπηρεσίας ή του τελωνείου που αναφέρεται στο άρθρο 9, παράγραφος 1, όσον αφορά την κίνηση της διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 13, εκτός κι αν η διαδικασία αυτή έχει διεκπεραιωθεί από την εν λόγω υπηρεσία ή το τελωνείο». Η διάταξη υπονοεί σαφώς ότι η διαδικασία του άρθρου 13 μπορεί να κινηθεί από την υπηρεσία ή το τελωνείο του άρθρου 9, παράγραφος 1. Αυτή είναι η απάντηση στο ερώτημα. Το κατά πόσον η κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού από τις τελωνειακές αρχές είναι απαραίτητη ή χρήσιμη για την προστασία των καταναλωτών, όπως υπαινίσσεται το αιτούν δικαστήριο, δεν είναι απαραίτητο να εξεταστεί.

33 — Απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 1999, C-223/98, Adidas (Συλλογή 1999, σ. I-7081, σκέψη 26).

63. Ενόψει των προεκτεθέντων και των ασφαλώς όχι πολύ σαφών περιστάσεων της υποθέσεως, είναι σημαντικό να υπενθυμιστεί και πάλι ότι το άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού επιβάλλει στις τελωνειακές αρχές την υποχρέωση να χορηγούν άδεια παραλαβής ή να αποδεσμεύουν τα εμπορεύματα, εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις τις οποίες τάσσει. Η υποχρέωση αυτή είναι απόρροια της προσπάθειας του καταβάλλεται με τον κανονισμό να μην περιοριστεί η ελευθερία του νόμιμου εμπορίου και παράλληλα να προληφθεί η διάθεση στην αγορά εμπορευμάτων που προσβάλλουν δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, όπως αναφέρεται στη δεύτερη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού. Κατά συνέπεια, η μη εμπρόθεσμη κίνηση της διαδικασίας από τον δικαιούχο μπορεί να αντικατασταθεί μόνο από την κίνησή της από τις τελωνειακές αρχές, προκειμένου να αποτραπεί η χορήγηση άδειας παραλαβής των εμπορευμάτων όταν οι τελωνειακές αρχές λαμβάνουν επισήμως την απόφαση να κινήσουν τη διαδικασία. Ειδικότερα, η απλή δήλωση ότι ο δικαιούχος θεωρεί ότι η εισαγωγή των επίμαχων εμπορευμάτων προσβάλλει τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας του δεν αρκεί για να δικαιολογήσει την απόρριψη της αιτήσεως χορηγήσεως άδειας παραλαβής των εμπορευμάτων. Ασφαλώς, εναπόκειται στα εθνικά δικαστήρια να προσδιορίσουν τα κρίσιμα πραγματικά περιστατικά.

64. Κατόπιν των προεκτεθέντων, προτείνω να δοθεί στο δεύτερο ερώτημα η απάντηση ότι το άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν απαγορεύει στα κράτη μέλη να προβλέπουν δυνατότητα των τελωνειακών αρχών να κινούν επισήμως τη διαδικασία του εν λόγω άρθρου.

V – Πρόταση

65. Κατόπιν των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει ως εξής στα ερωτήματα που υπέβαλε το Riigikohus:

— Το άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 1383/2003 του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 2003, για την παρέμβαση των τελωνειακών αρχών έναντι εμπορευμάτων που είναι ύποπτα ότι προσβάλλουν ορισμένα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας και για τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται έναντι των εμπορευμάτων που διαπιστώνεται ότι προσβάλλουν παρόμοια δικαιώματα, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν απαγορεύει στα κράτη μέλη να αναθέτουν στις τελωνειακές αρχές την αρμοδιότητα για τη διεξαγωγή της διαδικασίας την οποία προβλέπει η εν λόγω διάταξη, υπό την προϋπόθεση η αρμοδιότητα αυτή να προβλέπεται ρητώς στο εσωτερικό δίκαιο, οι τελωνειακές αρχές να ενεργούν κατά τρόπο που να εξασφαλίζει την ανεξαρτησία και την αμεροληψία τους, να γίνεται σεβαστό το δικαίωμα ακροάσεως και να παρέχεται δυνατότητα δικαστικής προσφυγής.

— Το άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 1383/2003 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν απαγορεύει στα κράτη μέλη να προβλέπουν δυνατότητα των τελωνειακών αρχών να κινούν επισήμως τη διαδικασία του εν λόγω άρθρου.